

Учіте ся брати мої
Думайте читайте

И чужому научайтеся
Своего не цурайтеся.

СВОБОДА

„Въ своей
хатѣ
своя правда“

И сила
и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рѣкъ IV.

Шамокінъ, Па. Четвергъ 9-го Сѣчня 1896.

Число 2

Водѣ Редакціи.

По новѣмъ ролѣ буде выходити „Свобода“ въ збѣльшенѣмъ форматѣ. Першій два числа вышлемо на оказъ вѣмъ напимъ Братямъ, котрыхъ лишь адресы будемо знати. Однакожъ слѣдующій числа вышле ся лишь тымъ, котрїи за той рѣкъ за „Свободу“ заплатили, дальше, котрїи вже до Шамокінъ прислали предплату або, котрїи замовлять напередъ нашу часопись.

Шамокінъ 9. Сѣчня.

Справозданє поврѣчныхъ Загальныхъ зборѣвъ тов. „Союзъ“.

Въ Mt. Carmel, Pa. водбулись 1. сѣчня с. р. поврѣчныи Загальныи Зборы тов. „Союзъ“. — Бра великомъ здвизѣ народа водправивъ Службу Богу о год. 11 О. Н. Дмитровъ секретарь „Союза“. Спѣваки зъ Шамокінъ и зъ Mt. Carmel водспѣвали Сл. Богу вправдѣ на „самолѣтку“, але такъ знаменито, що годѣ подумати, щобъ якій ученый хоръ мѣгъ лѣпше заспѣвати.

О год. 2 съ полудня почалися нарады въ домѣ секретаря. Збѣралось людей, котрымъ лежить розвѣй нашего товариства на серци, досить велике число. Навѣтъ зъ далекого Питтсбурга прибувъ на зборы О. М. Стафановичъ. Зъ Олифанту приѣхавъ касиеръ Г. Хилиакъ, велике число членѣвъ зъ Шамокінъ и Mt. Carmel взяли участь въ нарадахъ.

Зборы водкрывъ секретарь Несторъ - Дмитровъ слѣдующою промовою:

Высокодестойный Отцѣ и Панове!

Може и за великій кошта, тай и за много труда понесли Вы згромаджуючися зъ усѣхъ закутокѣвъ Америки на нынѣшну нараду. Однакожъ треба взяти на увагу тїи потребности конечнїи, що насъ нынѣ згромадили а приїдемо до переконаня, що не труду, не сотокъ долларѣвъ, але великою, колбасальнои працѣ, неустаннои працѣ, а навѣтъ жертвѣ потребности-бы зъ нашей стороны, щобъ подолати, спов-

нити ту тяжку задачу, яку вкладає на насъ нашъ народъ, що живе подѣ чужимъ небомъ, що годуєсь заслуженою стравою на вѣльной землїи. — Наше товариство, то ще молода дитина, котра усе потребує розумной опѣки, то дитина, котра потребує безукорыного догляду и контролѣ въ своихъ поступкахъ. Се руска дитина зъ закраскою американскою, котра потребує наглядѣ и розумныхъ рукъ, щобъ повести ея розумною дорогою вкупѣ и въ ладѣ зъ другими дѣтьми американскими. И для-того то мы нынѣ зѣйшли ся, щобъ подивитися на ту дитину, що такъ буйно росте, выростає; переконатися о ея станѣ физическомъ и моральномъ, тай оддати дальшу директиву до жита на будучїи поврѣкъ. Крѣмъ самыхъ справъ товариства суть у насъ въ томъ часѣ, стѣлько другихъ, загально народныхъ справъ до полагоджени, котрїи конечно вымагаю нынѣшного нашего зѣзду. Передовѣмъ подамъ я короткїи поглядъ на справы товариства нашего за часъ водѣ 1. червня до 31. грудня. — Мушу на вступѣ загримѣити, якъ се есть обовязкомъ каждого секретаря, що перенимаючи секретарство водѣ О. Констанкевича, знайшовъ я все въ якъ-найбольшѣмъ ладѣ и порядку, а зѣвѣсна рѣчь, що водѣ доброй и солїдной администраци залежить доля каждого товариства.

Тримаючися точно статута водчитаю я въ короткѣхъ протоколѣхъ зъ послѣднихъ загальныхъ зборѣвъ зъ 30 мая м. р.

Конецъ буде.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Справозданє касове за мѣсяць грудень 1895.

Бр. св. Володиміра въ Pleasant Hill, Pa.	\$50.50
Бр. св. Иоанна Кр. въ Olurphant, Pa.	49.00
Бр. св. Кирила и Мет. въ Mayfield, Pa.	14.00
Бр. зъ Elmira, N.Y.	8.50
Бр. зъ Beaver Meadow, Pa.	12.00

Бр. зъ Mt. Carmel, Pa.	56.50
Бр. зъ St. Clair, Pa.	14.00
Бр. зъ Shamokin, Pa.	48.50
Членъ М. Ванько	2.50
Членъ Е. Лембикъ	1.00
Ч. А. Тырнакъ	1.50
Ч. Иванъ Ренетаръ зъ Шенандоа	1.00
Ч. Брунарскїи	1.00
Члены зъ Mt. Carmel, Pa.	2.50
Ч. Стефанъ Швець зъ Shenandoah, Pa.	3.00
Всч. О. И. Арданъ	1.00
Разомъ:	\$266.50

Юрїи Хилиакъ
касиеръ „Союза“.

Приступили слѣдующїи новїи члены:

ST. CLAIR, PA.

1. Хилиакъ Теодоръ	287
2. Хилиакъ Авксентїи	287
3. Хилиакъ Иванъ	288
4. Майкршакъ Теодоръ	288
5. Телепъ Гилярїи	289
6. Цидило Тадей	289
7. Паланскїи Юрїи	290
8. Телепъ Иванъ	290
9. Сохоръ Иванъ	291
10. Симчиско Илько	291
11. Пело Андрїи	292
12. Эганчъ Иванъ	292
13. Бонкевичъ Н. Р.	293
BEAVER MEADOW, PA.	
14. Ватраль Андрїи	294
15. Иванко Михайлъ	294
16. Ечь Петро	295
PLEASANT HILL, PA.	
17. Сикоракъ Петро	295
18. Цѣркоть Лешко	296
19. Морозъ Иванъ	296

Иванъ Глова

предсѣдатель.

Несторъ Дмитровъ
секретарь.

Чи нашїи люди навчили ся что водѣ Американцѣвъ?

Майже всѣ народности зайшли въ новый свѣтъ, въ Америку, гнанїи тыми самими причинами, що и нашїи люди. Нужда, бракъ заработку, бракъ хлѣба — загнали Европейцѣвъ всякия нации за море хлѣба насущного шукати. Тай и не дуже то мудрїи народы привандрували за море. Примѣромъ: Ирландцѣ не могли въ початкахъ выказатися высокою культурою. Такъ само Поляки, Литвинны, Словаки и др. Однакожъ обставины житевїи, порядки державнїи и товарискїи вы-

робили зъ тыхъ людей зовсѣмъ культурныхъ, правдивыхъ Американцѣвъ. А нашїи люди що? Мужики, чистїи мужики галицкїи, або зъ Угорскои Руси, тѣлько то мужицтво духове не крыє ся подѣ опаньчою, або кожухомъ, лише подѣ одежою цивильзованои Америки.

И не дивниця. Нема больше консервативного народу на свѣтѣ, якъ мужикъ. Все одно, чи се мужикъ-хлѣборобъ французскїи, нѣмецкїи, рускїи, чи навѣтъ американскїи. Але чоловѣкъ всякїи, якъ знайде ся въ иншихъ обставинахъ жита, муситъ, хотя-нехотя приновривитися поволи до того жита. Оденъ чоловѣкъ приновривитъ ся скорше, другїи позвѣише, а иншїи дуже консервативный то вже ажъ въ другѣмъ поколѣнїи зможе стати поручъ зъ другими народами. Зѣвѣсна рѣчь, що нашъ рускїи мужикъ ще наибольше консервативный зѣ всѣхъ иншихъ мужикѣвъ и для того ему дуже тяжело приновривити ся до новыхъ обставинъ житевныхъ.

Возьмѣмъ на примѣръ Нѣмця колбѣнѣста, що разомъ зъ Галичины приѣхавъ зъ нашимъ чоловѣкомъ до Америки и оба ослѣи въ одномъ плейзѣ тай оба однакову роботу на бресѣ доста-ли. Нѣмецъ покинувъ плугъ въ старѣмъ краю и Русинъ такожъ. Оба они жонатїи зайшли въ Америку тай зажили своимъ житемъ власнымъ помѣжъ Америкацїи.

Нѣмецъ и зъ природы и зъ выхования склонный до чистоты въ дома, опадный и практично-господарный. А якъ ще має такую нѣмкинню-господинню, що то славный на цѣлїи свѣтѣ, то нѣмецъ скожо стане дѣйственнымъ горожаниномъ. Стане вкоротцѣ Американцемъ въ повномъ значѣнїи того слова. Зъ нашимъ чоловѣкомъ инна истѣрїя. И не диво. Годѣ, щобъ водѣ разу перетворивъ ся зъ него иншїи чоловѣкъ, если вонъ вродивъ ся и выховавъ ся и звыкъ довлїи лѣта бути дѣньми, недбалымъ и нехарнымъ Русинѣмъ. Зъ часомъ однакъ набирає и нашъ чоловѣкъ ортады, жие по людски, и мелкає по людски. А го-

ловно залежить то водѣ того, яку котрый жѣнку має. Якъ жѣнка есть така, що до ней вѣсо добре приймає ся то хата нашего чоловѣка выгледає вже нынѣ, якъ въ Американцїи. Богато нашихъ людей по рѣжныхъ плейзахъ маюць свои „pro-perty“ и помешканя ихъ выгледають, навѣтъ можна сказати: по пански. Жиюць они рѣвножъ по пански, певно достатѣише и выгѣднѣише, якъ не оденъ ц. к. урядникъ въ Галичинѣ. Дѣти посылають до публичныхъ шкѣлъ, и тїи дѣти вѣчимъ не рѣжнѣт ся водѣ дѣтей капита-лѣстѣвъ. Суть однакъ у насъ родины и то далеко больша часть всѣхъ Русинѣвъ, що жиюць житемъ галицкогѣ, бѣдного, темного мужика. Зъ тою тѣлько рѣжницею, що вмѣсто картофель ѣсть нашъ чоловѣкъ мясо, а вмѣсто воды пѣ шиво и виску. Въ хатѣ брудно, черно. Въ головѣ темно-темно, а дикїи звичаи привезенїи зѣ старѣмъ краю нѣ трошки не затерлись у нихъ. Нехаробѣсь по домахъ, пїятника по ночахъ, сварки, лайки и бїйки, зневолили подекуды компанїи водокромити нашихъ людей водѣ другихъ. На смѣхъ и на ганбу мешкають подекуды нашїи люди за мѣстомъ; тамъ творятъ колонїю подѣ назвою „hungarian.“ — Чомужь одні навчилися де-чого водѣ Американцѣвъ, а другїи нѣ?

Якъ приїповъ чоловѣкъ письменный и знайшовъ роботу въ мѣстѣ де була, або пѣйзѣише побудовано церковь — тамъ нашъ чоловѣкъ стикаючися безпосередно зъ людьми интелїгентными другихъ народностей, ставъ и самъ интелїгентнымъ чоловѣкомъ. А якъ збѣрала ся громадка людей и засѣла де на печи, подальше водѣ мѣста, то зажили тамъ своимъ рѣднымъ житемъ. Здає ся и сотка лѣтъ часу не вплине на змѣну жита ихъ — если тямучїи люди не схотѣтъ взяти ся до дѣла и не навѣзуть зносинъ зъ тыми людьми. А конечно вглянути мѣжъ тыхъ людей, бо велика шкода ихъ. А велика сила нашихъ людѣй мешкає тамъ, де свѣтло бже не доходитъ!

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Допись зъ Ansonia, Conn.
(Пересторога.)

Недавно тому зайшовъ лкійсь Полякъ, проїдвѣвъ до одного тутешного господаря зъ Буковины Марка П. и просивъ оя на станцію. Добросердѣный чоловѣга прїйнявъ его не догадуючися нїякого зла, тымъ больше, що Полякъ той выглядавъ на зовсѣмъ порядного чоловѣка. Но якъ лишень господарь поїшовъ равно до роботы, нашъ лишокъ пытаеся хозяйки, чи не малабъ она припадково змѣняти \$50, бо вонъ хотѣвбы вже напергдъ заплатити за бордъ, а не мае дробныхъ. Газдыня сказала, що суть грошѣ, але не може сама змѣняти, ажъ чоловѣкъ прїйде зъ роботы, то певно змѣняе. Приходить пѣть вечеръ господарь до дому. Господина росказала ему о що ходитъ. Добре, како господарь, змѣняю Полякъ затыгнувъ господаря до окремого бизменту и тамъ обдуравъ темного чоловѣка, бо за \$50 давъ ему фальшиву пятьдесятку. Заплативъ таки заразы за бордъ \$3 и ще на пиво давъ 20 цит. Самъ таки пѣшовъ по пиво, але до нынѣшного дня не вернувъ. Тымчасомъ господарь давъ переглянути тогѣ грошѣ другимъ и показало ся, що грошѣ фальшивы. Закамъ господарь ветыгъ высочити: на двѣрь, лашокъ щезъ тымчасомъ, мовъ камфора, безъ слѣду. Полїція слѣдитъ за нимъ.

Ось и банкъ, до котрого побольшой части кидаютъ нашѣ Русины тязко запрацюваный грошѣ.

С. С-ко.

Допись зъ Buffalo, N. Y.

(Православна пропаганда.)

Почтенна Редакціо!

Зъ великимъ невдоволенемъ и зѣ смуткомъ сердца моего мушу предъ вами водкрати, що у насъ дѣяло ся недавно. Дня 28 грудня прїѣхали були до насъ два православныя попы. Народъ, звычайно, якъ темный народъ, дуже тымъ зафѣкавивъ ся, тай далъ всѣ пошлы подивити ся. Не много выправдѣ всѣхъ зѣбралось, бо лишь 15 особъ, а поны почали ихъ пытати ся: чи хочете священника? — а они сказали: хочемо, — а чи всѣ? — а якъ всѣ то поднесѣтъ въ гору руки. Всѣ поднесли руки, але какъ-жъ не будемо подписувати ся на вашу вѣру, т. е. на православіе, только напередъ хочемо видѣти ваше набоженство, бо мы, какъ-жъ мѣли вѣче своего священника, то они были таки такой вѣры, якъ мы, а правили такъ красно и говорили проповѣди ажъ душа

радовалась, а мы теперь хочемо священника най буде, але православныи не будемо. Якоже то духъ не сподобало ся поначъ, ажжежъ зачали они обѣщати, що церковь розширятъ, двѣны спровадять, ажъ зъ Россіи, а до того всего ще и низку коллекту назначать — какъ-жъ: жонатый буде платити на рокъ всего 6 дол., а самотный 3 дол. Вѣдъ крестинъ, похорону, весѣля и т. п. ничъ не будуть брати, а люде тымъ дуже кунтентнѣ. Не всѣ правда, не всѣ, але много зъ нашихъ галицкихъ людей каже, що то все одно, одна вѣра, бо какъ-жъ, що и мы колесъ були пра, восплавыми. — Але менѣ таки здае ся, що то ганьба приставати на православіе. Про тое, що выходитъ о нару долларѣвъ таньше, то вже покинути свою вѣру батьковску! Такъ то ганьба народови и всему уніятскому духовенству не только ту, але и въ старѣмъ крак!

У насъ теперь славити Бога люде роблятъ лѣпше, якъ въ лѣтъ. Пичъ больше нового, только, що той крутарь Стефаньскій все спровадъ и пѣшовъ на злѣ вѣры — хто знае де? Нѣхто.

Будьте здоровы.

И. Б.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Доборолась Украина досамого краю!

На другій день по авдїенціи руской депутациі у цѣсаря въ Вѣднѣ, читали мы въ англійскихъ газетахъ про чемне принате найенѣйшимъ монархомъ тыхъ обѣлыхъ галицкихъ муринѣвъ. Красвѣ нашѣ часописи подали намъ обширне справоздане про ту сумну подѣю.

Сотки народу зъ усѣхъ закутковъ Галичины, зѣбрали послѣдний грошѣ и зложили его на жертвеннику патриотичнѣмъ, щобъ поѣхати до того ласкавого монархи по те, щобъ почути вѣчь него три слова: Adieu meine Perren, тай ще и докору для священниковъ, що мѣшають ся, а навѣтъ выкликують демонстраціи, подюджують народъ, вмѣсто взяти спокѣйно участь въ цардѣ для своего кардинала.

Се краина иронія, се глумъ, зъ конституціиныхъ прагъ руского народу.

Народъ здоптаный, скривдженный, обидженный нечувствыми насильствами при выборахъ, поднимаеся, лучить ся, послѣдний крейцаръ добувае и разомъ выѣздае зъ Галичины, щобъ поскаржити ся передъ тронѣмъ симпатичного монархи. Выправдѣ народъ супроводжае депутатѣвъ своимъ голосомъ, своего пѣсенею, прадою своею, але зловѣщою прадою:

Течуть рѣчки керваніи до самой Вѣднѣ.

Подиви ся цѣсарюку, якъ люде бѣднѣ!

Люде бѣднѣ, люде бѣднѣ, бо паны зѣдрали, а що було по коровѣ, то жиды забрали.

Жиды берутъ по коровѣ, а даръ бере дѣти.

Нема чого, пане брате, та въ корчмѣ сидѣти!

Такую пѣсенею, такимъ голосомъ народа супроводжали нашу депутацию, до „самой Вѣднѣ.“ Але Русивъ добрый, честный, сердешный Русинъ! Думае, що не въ силѣ нѣхто бути вже крайно подлымъ. Але вже на двѣрци въ Вѣднѣ заряджено ставъ вышкомый для Русивѣвъ такъ, якъ се практиковало ся и практикуе ся въ Галичинѣ.

Сотки полицѣвъ и пребрѣжной другои дряни окружили нашихъ людей и повели, мовъ арештантовѣ до готелѣвъ. Вѣденцѣ думали, що се емигранты до Бразилии, котрыхъ рядъ вертае домѣвъ. А се были горожаны. Тѣ, котрымъ цѣсарикъ милостивый забирае послѣдну корову за подѣтки и власну кровъ, бо дѣти товче по муштрахъ. Тай тыхъ горожанъ не впушено навѣтъ на подѣре бургу цѣсарского, щобъ они подивились, якъ то той ихъ батько милосерпный зволить ласкаво помилати. Чи не зле ему? Чи не требабы якій податокъ наложити? Нѣ, не впустили — бо тѣ горожаны, тѣ хлѣборобы, що кровю своею годуютъ дармоѣдовъ — были въ сердцахъ.

И такой рѣчи можуть дѣити ся въ Европѣ при концѣ 19 вѣку?!

Нѣмъ ще депутация явилась въ Вѣднѣ посѣгли были песики, такъ свои домовой песики — одного называють Барвѣньскій, (то такой чорненый, троха на пудля подобный) — а другій то расовый песико мае имя Вахнянинъ. Они то побѣгли до великого цеса Ваденього и выщекали ему, що та чернь, що прїѣздае, то самый злодѣѣ, оунтовники, гайдамаки, соціалысты, пѣгѣлѣты и прочі „лѣты.“

Баденіи побѣгъ до нашего любого цѣсарика и здавъ рапортъ. А цѣсарикъ, отъ якъ цѣсарикъ, Богу душу вичесть — каже: то вы вмѣсто тѣшити ся тою ласкою, що я вамъ давъ кардинала, вмѣсто его тамъ гѣдно повитати, тратите грошѣ, котрыхъ не мае и фдѣте такъ далеко, ажъ до Вѣднѣ? Вѣдѣишиши нашѣ батьки вѣдъ цѣсаря и стали передъ народѣмъ зѣбранымъ тай кажутъ: „Народе добрый — и ту пѣгулку зайїи не скривившиши!“ И заклавъ народъ пѣгулку — але яка рана повстала коло его сердца, яка гадина всалась въ

его душу, то лишь намъ вѣбно въ Америкѣ отверто сказати, Перелаясь чарка, доборолась Украина до своего краю. Тиролецъ веходу, тѣ бѣднѣ Тиролецъ, що пгули спину передъ всякимъ панкомъ збудились и позняли свое людеке достогнїенство. Народъ зъ усѣхъ закутковъ Галичины познавъ себе, познавъ и зрозумѣвъ, що не троны его спасеніе, але вѣтъ самъ у власной хатѣ при розумной роботѣ и розумной организациі. А ты Русине американьскій, якъ конечно вже скортитъ тебе дурный розумъ вертати до старого краю, паладуй собѣ повну голову розуму, щобъ ставъ ты тамъ чоловѣкомъ такимъ, котрого и цѣсаръ не мае права обиджати!

Байки на тематъ Бразилии.

На Подѣлю кружить вѣдъ року богато байокъ, вытвореныхъ на тлѣ руху емигранціиного. На першѣмъ мѣсци стоить байка о пок. архикн. Рудольфѣ. „Принца Рудольфа“ видѣли люде въ многихъ мѣсцяхъ; вонъ приятель и оборонецъ селянъ: за хлопами обстае у панѣвъ при роботѣ, за хлопами промовляе у судѣ. Теперь взяла ся нова байка: Ото наны не хотячи пускати хлопѣвъ до Бразилии, бо не буде работника, выслали трохъ графѣвъ зъ Подѣлю до Вѣднѣ до цѣсаря просити о „пащину“. Прїйшли они вже до цѣсарской палаты, а тутъ варта не пускае ихъ, кричить: „Гальтъ!“ — а они таки пхаютъ ся. Тогда вартовѣ водтягнули курки, дали огню и всѣ три графы впали неживы. По Новѣмъ роцѣ — розазуютъ собѣ люде — будутъ уже всѣ люде йти до Бразилии на кошты цѣсарскій. Всѣ каноніки по селахъ достали зъ Бразилии скринки цѣлкомъ смолою облиты; въ сринкахъ повно грошей, але скринки не вѣльно отворити ажъ по Новѣмъ роцѣ. Тогдѣ отворять ихъ и будутъ людемъ роздавати грошѣ на дорогу до Бразилии...

Рай бразилійскій.

Всѣмъ селянъ галицкихъ, котры емигровали до Бразилии, вернуло до Генуи и вѣдало ся въ опѣку австрійскому консулеви. Замѣтъ надѣяныхъ земель въ Бразилии мусѣли они тамъ робити при будовѣ желѣзницѣ, а коли стали падати доцѣ, стратили заробокъ и мусѣли вѣгкати передъ смертію вѣдъ годоу до Европы. На переѣздъ черезъ море мали ще, але въ Генуи лишались безъ крейцара. Они розказуютъ, що и прочі емигранты вернули бы зъ Бразилии, кобы льше мали за що!...

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...\$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All communications should be addressed to:

„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рѣчна2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати подѣ адресу:
To „Svoboda“ Printing Office

144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходитъ што тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячъ приступити до „Сюзя“ най посылають вступне и мѣсячне до касiera.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара подѣ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

T. TALPASZ,

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
Рускій Реставраторъ

ГОТЕЛЬНИЧІЙ

248

PEARL STR.

SHAMOKIN, PA.
Недалеко руской плебаніи.

Добрий вечеръ, друже мой!
— Добрий вечеръ, свате!
▲ ку такъ сѣшите?
— Де Гал и пана, брате!

— Що за Талпашъ? Звѣдки оны?
— Та-жъ крапчъ нашъ милый
— У него всѣ русини
— Подкрѣпляютъ силы!...

— Що за брындазъ я пиво тамъ!
— Обходитъ са файно!
— Обслужуе якъ братами!
— Тащѣ надзвычайно!

ПОБРАТИМЪ.

Поэзия О. Федковича.

Конекъ.

Дома сумъ. Ненечка лежатъ на постели пѣвъ-мертвой, сестра одна и друга стоятъ по кутажу та плачутъ собѣ тихесенько, а старша сестра голосить у коморѣ да лагодить менѣ шмаття на завтра. Я сѣвъ конекъ стола, да плачу и собѣ. Чи побачу я вже горы свои красны, чи почую я ще моего батечка ласкавого голосу, мою ненечку, сестрички, дружечки?...

Отгакъ я думаю та плачу — плачу, ажъ Сидоръ, побратимъ мой дорогой, на дверѣ. Якъ прийшовъ зъ полювання въ кресѣ да въ порошницяхъ, такъ и прилетѣвъ до мене сизый мой. „А що, брате Иване, злагодили тебе?“ поспытавъ а самъ палахнувъ, наче та поломбѣвъ, — „злагодили тебе?“

„Злагодили“, кажу. Вѣнь сѣвъ коло мене тай заплакавъ, страше заплакавъ. Да не довго плакавъ; пѣвъ минуточки, або и только нѣ; повтиравъ ся тай ухонивъ мене поза шию: „Братичку“, каже, „нѣчо-го на мене не здаешь? мене забуваєшь?“

„Братичку“, кажу, „побратиме: батечко мой старый. Зъ сестрой моихъ буде хто небудь збиткуватись!“ „Водя й такого слова водѣ тебе бувъ не почувъ!“ сказавъ вѣнь горко.

„Не гнѣвай ся, братичку: я знаю, що ты мои сестры не лишишь въ поругу. А мого вороного возьми братичку таки до себе. Нѣхто го такъ не пожалуе, якъ мой рѣдний товаришъ.“ „Твоему вороному не буде въ мене кривды“, каже Сидоръ.

„Ще ты прошу, братичку: доглядь мой збровѣ! Батько слабѣй, а наймиты — звычайно.“

„Лишь ты тымъ не жури ся, брате! На що менѣ те й казати, коли я самъ знаю.“ Другой днины попрацавъ ся, пѣшовъ!

Служу въ войску рокъ, служу другой, добре менѣ. Нарештѣ зробили й капралемъ, а я въ одно Бога прошу, кобы то лишь домѣвъ! Ажъ тутъ приходить менѣ лять зъ дому! „Приходи сыну, домѣвъ“, папуть батко, „якъ найборше, у насъ велика тривога. Осъ тобѣ 200 левѣвъ на дорогу.“

Я заразъ побѣгъ до нашего пана ритмайстра. „Пане“, кажу, татку змилуйте ся! та й показую ему лять. А вѣнь такъ: „Не журѣтъ ся“, каже, „капраль Дзвѣнка, а я заразъ самъ поѣду до пана майора за васъ прохати.“ Ще того самого вечора сѣвъ на пошту, та й поѣхавъ!

До села прийшовъ я, вже вечерѣло. Вхожу въ хату — нема нѣкого, лишь хтось дыше на печи. Прихожу блеще — се мой батечко старенькій. — „Чи то ты тамъ, дидечку? здоровѣй, дужѣй?“

„О спасибобъ ты, сынку, що прийшовъ; сѣдай, душко!“

„А няня де?“ пытаю. „Абы ты здоровѣй, душко, а ненечка твои вже покой-на... Засвѣти, любчику; свѣчка отмамъ десь за образомъ.“

Засвѣтивъ дивлюсь — батечка мого вже и не познавъ, такъ то вони стали. Чого вы самѣ въ хатѣ, батечку? де сестры?

„Заразъ поприходи, сынку: Марія пошла въ млынъ, а Аксѣня коло худобы по-расть ся.“

„А Митрона?“ Батечко только зарыдали. „Митроны, сынку, вже немає... Подякуй своему товаришеви. Пошла до Черемошу глубокого, та вже не вернулась. „До тыжня и стару поховали.“

Ще батечко и не розпѣвѣтали гараздъ, а я вже бувъ у Сидора. Гострый нѣкъ, пара пѣстолятъ за чересомъ. — Вбѣгакъ, а вѣнь стоить коло стола, та крѣсь набивае.

„Здоровъ, брате!!! Де моя сестра?!!!!“ Вѣнь ставъ якъ укпаный, нѣ пары зъ устѣ.

„Борони ся, товаришу, бо гнѣнешъ!!!!“ крикнувъ я тогды, а самъ пустивъ ся на него зъ ножемъ. Да вѣнь швидкѣй бувъ: имивъ мене обома руками за мою руку, що только силы мавъ.

„Стоѣ“, каже, „побратиме, ще слово двѣ позволъ менѣ сказати!“

„Говори“, кажу, „да не бари ся, я не маю коли!“

„Добре“, каже, „да заразъ готовый. Ты жовнярь: — наробишь головництво, марне загинешъ, а за когс? за одного фальшивого товариша, що зъ твои руки и кульки той не варта.“

„Нѣ, брате Иване: я лишь разъ тебѣ зрадивъ, а другой разъ того не буде!“ „Що окомъ кліпнути вырвавъ менѣ пистоля зъ-за череса, кулька забривжала, а вѣнь только поваливъ ся менѣ въ ноги. Добрый стрѣлецъ бувъ: въ саме сердце трафивъ. Якъ-бы въ войску, то бы капитанъ за такой центъ и лева сѣбного не пожалуваи!“

Гуцульская слава,
Якъъ ты кровава!

Американскій Батько.

I.

На пригорѣ край села, та мѣжъ яличками, Стоить хата вже стара подперта колами.

За хатю загорода та негороджена, И широка и велика та пезасаджена.

На хатинѣ кѣкъ нема тай коминъ валить ся, Наче шапка у паничѣ все на богъ хилить ся.

Въ окнахъ пѣбѣтъ цѣмъхъ нема, всѣ повывани, Соломою та учуемъ суть позатюкани.

Стапѣнъ, пѣвѣдѣръ повалилась до самого долу, Однимъ бокомъ нахилило порокуи стодолу.

Кромъ той хаты, загорода е ще поди много — Та шо, коли все промовля: „Нема гадки мого!“

Въ Америцѣ, въ хабалицѣ гадка не гуляе И послѣдній пѣвѣдѣ грошь зъ нею проминае.

А у старомъ краю жена тай иъ дѣточками — Адымою бѣвѣдѣ дѣлать вымѣсье сѣсами....

Санибѣитъ лѣтъ ледяцо гуляе въ Америцѣ — Жѣнѣцъ на соль не поспавъ, нѣ дѣтѣмъ на керѣцѣ.

За сго грошь хабалица въ доорѣ ся купѣе, А присѣла жѣнка въ бѣдѣ дѣтѣй выростае!...

Мужъ некрѣпый убрассъ усе въ лѣви шаты, Въ дѣтѣхъ чути на хрѣбѣ лишь самѣ латы.

До часу дѣвѣтъ воду носить, доки ухо мае, Во якъ ухо разъ урветъ ся зъ дѣвѣтѣа черешъ стае.

Доки було здоровлечко, доки йшла робота, Гулявъ батько марнотравный якъ прѣйшла субота.

Мавъ роботу усе пену та за добри гроши, Но вѣ часто опускавъ бо ся розваноживъ.

Вкопци вѣвъ ся до понички, й то по двѣ, три стовки Чи отъ гадки, чи отъ кума чи отъ бѣдной дѣвки.

На отдаче онъ не дѣвѣ, кобы лишь позинивъ, Сии хто сломае — онъ на тебѣ: „чи я въ тебѣ жививъ?“

Не вѣгнаю, не вмерѣю, якъ самъ здоровъ знаешь — Отъ позичъ же хотѣ пѣтчину сли де яку маешь?

Такъ все крутивъ людями, свѣтомъ крутивъ и душою Доки кур... не выгнала зъ хаты коцѣо.

Во хирлявий, задиханный нѣкому придавъ ся, Ледяницѣ, хабалицѣ на вѣщо онъ здавъ ся!

И пустивъ ся онъ по трѣвахъ въ котрой мадрювати, Трѣвъ надѣвѣвъ, погу отдавъ отъ й гараздъ братѣ!...

II.

Якъ разъ було въ средноствѣ, гудить заверуха, Люде зъ лѣса древо везуть затирають уха.

Ба й морозъ прездоровый скриниць подъ ногами, Тушѣмъ люде — щобъ розгрѣтѣсь бѣжѣтъ за санями.

Наразъ чутѣе якѣсь голосъ — вже тутъ за Магуру: „Люде добри, христински возьмитъ мя на фуру.“

Ковальскои хлопцѣ стали дивлять ся — калѣба! На кульбахъ по сѣбу що сили волѣба.

Посадили повъ мертвого та на свои сѣпѣ — Отъ вѣрѣли мы — старшій каже — дѣсье возьмѣтъ сѣпѣдане!...

А молодшій братъ на тобѣ: „ехъ! не жаргуй брате, Христа ради тра калѣку якобъ ратувати.“

„Найже-жъ Васъ Богъ помилюе дѣти мои родни Будьте завсе милосердны надъ нуждѣснѣмъ, бѣднѣмъ!...“

III.

Тѣ слова не обидѣсь о сѣповскѣ уха, Во у пору зъ вѣтромъ гралась страшна заверуха.

Лѣди хлопцѣ добили ся до обѣста своего, Мерщѣ бѣжѣтъ до калѣки, щобъ вѣзѣти живого.

Мати зъ хаты выбѣгае смотритъ на калѣку, Заразъ паде и годосить: ахъ вѣку-жъ мой вѣку!...

Сей калѣка, сей безногий менѣ мужъ, Васъ тато... Отъ чого мы дождали ся... берѣтъ труша въ хату!...

Гр. Гр.

НОВИНКИ.

— Захаръ Олесневичъ, родомъ зъ Рѣпокъ зъ Галичины, чоловікъ жонатый, отецъ 2 дѣтей оставъ забытый въ майпахъ въ Шамокинѣ, Па. 2. сѣчня с.р.

Небѣщѣкъ належавъ до ряду тыхъ нашихъ недбалыхъ людей, котры не хочуть порозумѣти своего положѣня яко робѣтника, живиць зъ дня на день, зѣвѣмъ не дбають про долю свои родины, а ще заробленый грошь высылають до старого краю, котрый тамъ пропадае. — Небѣщѣкъ высылавъ до старого краю 1600 зр. а. в.; не належавъ, анѣ до Братства, анѣ до „Союза.“ Еслибъ бувъ мавъ розумъ и заплативъ 6 дол. до Братства, а 6 дол. до „Союза“ на рокъ, булабъ теперь вдова и малѣ дѣти дѣстали 500 дол. водѣ „Союза“, а кошта похорону, котры выносятся близько 100 дол. булобъ покрыло Братство, а не бѣдна вдова зъ пустои кипенѣй.

Най буде се пересторога для нашихъ людей, котры не дбають про себе.

— Страшный випадокъ притрафивъ ся въ самъ день нашихъ Святъ Рѣздствѣныхъ, на бресѣ званой Luke Fidler, въ Шамокинѣ, Па. О годинѣ 5 рано, мавъ машинѣста слухати до шафту (ямы) 900 стѣпъ глубокого, „bucket“ (скриня въ котрой вытягають матерѣалъ зъ подѣ земли, а и робѣтничкѣвъ) по 4 робѣтничкѣвъ вертаючихъ зъ працѣ, коли райтовно урвала ся лива котра тримала „bucket“ и той съ лискавичною скоростю упавъ на несчастныхъ, стоячихъ подѣ отворомъ на долинѣ. Упавокъ „bucket-a“ бувъ такъ сильный, що тѣла погибшихъ змяжджило въ одну безвыглядну масу. Погибшій жертвы, о хлѣбѣ насущный, 3 Поляки жонатѣ, и одинъ Айришъ безженный, були въ вѣку водѣ 23 до 33 лѣтъ. Рокъ тому назадъ, въ тыхъ самыхъ майпахъ запалили ся газы и въ огню згинуло 6 людей. Цѣль майны залѣто втѣды водою, а вдуцѣане и выномповане воды трѣвало черезъ 8 мѣсяцей, такъ что тая брѣха недавно розпочала робити. Меже погибшими мнувшого року нахѣдивъ ся такожъ рѣдний братъ, теперь убитого Поляка Петра Бобра 28 лѣтъ числячого.

— Припоручаемъ Американскѣмъ Русинамъ выдѣвництво „Библиотеки для рускои молодѣжи, котре выхсидитъ въ Коломыи (въ Галичинѣ) подѣ редакцією Юліана Насальского. На рокъ одного только долѣяра, а выйде за рокъ 4 великѣй

и грубѣ книжочки. Хто хоче мати та книжочки, а цѣкавы они, най напише до Редакціи „Свободы“.

ВСЯЧИНА.

Въ водливариѣ дзвѣновѣ Busckeye, въ Cincinnati, O. вылято не давно великанскій дзвѣонъ. Есть вѣнь болѣшимъ водѣ дзвону въ Montreal, стейтѣ Квебекъ, въ Канадѣ, котрый важить 13½ тонъ и есть наибѣлшій въ Америцѣ. Що до вѣшного украшения, мае бути найкрасшимъ на цѣлѣй свѣтѣ, та и наибѣлшимъ вѣсѣчимъ на вежи дзвонѣмъ. Кромъ того дзвона на вежи, на котрой мае висѣти, будесь знаходити еще 40 иншихъ дзвѣновѣ. Новый дзвѣонъ назначеный до костела св. Францѣшка Салацога въ мѣстѣ Cincinnati, O. на передмѣстю Walnut Hills.

Котрый болѣшій цыганъ?

Въ одномъ малѣмъ мѣстечку подчасъ ярмарку, дививъ ся оданъ панокъ черезъ вѣнокъ своего помещикѣя, на пляцѣ на котромъ водбувавъ ся ярмарокъ, и увидѣвъ якъ цыганъ продавъ коня жидови. Цѣквыый, котрый котрого ошукавъ, кличе до себе цыгана та пытае:

— „Щось тамъ съ жидомъ зрѣвивъ?“

— „Продавъ-емъ ему коня“ — каже цыганъ.

— „За кѣлько?“

— „За 10 ринскихъ.“

„А ты дурный цыгане, якъжесь ты мѣгъ продати такого коня за 10 ринскихъ?“

— „Та прошу пана, конь бувъ кулявий.“

Кличе панъ жѣда до себе, тай каже му:

— „Ой ты дурный жиде, якъ ты мѣгъ купити кулявого коня за 10 ринскихъ?“

— „Ни, прошу пана, оно не е куляве, оно тому иго кульѣ, що есть зде окуте.“

Кличе панъ знову цыгана до себе тай каже:

— „Ой! дурно! дурно!... тажъ твоѣ конь не е кулявий, лишень для того кульѣ, що зле окутый!“

— „Нѣ ладоньку! — каже цыганъ — я его умцено казавъ зле окути, чтобы купецъ думавъ, що вѣнь тому кулявѣе, що вѣнь зле окутый.“

Кличе панъ еще разъ жѣда, та говорить:

— „А видишь балване оденъ, конь прецѣвъ есть кулявий, цыганъ менѣ то самъ сказавъ, вѣнь умисне казавъ его зле окути, чтобы ты думавъ, що вѣнь черезъ зле окуте кулявѣе.“

— „Ни, просѣ пана — каже жѣдъ — але я му давъ на кождый випадокъ фальшиву десятку!“

JOS. WOLF.
SHAMOKIN, PA.

The **Stanley**
Combination.

Наибольший склад убранных на цѣле мѣсто, такъ для старшихъ, какъ и для дѣтей. Убрания различнѣйшаго добраго гатунку и найновѣйшаго крою, завсегда сущь на складѣ до выбору.

Оверковти въ цѣнѣ отъ \$2.50 до \$15.00
Цѣле вонаше убрание для мужчинъ можно достати въ цѣнѣ печавши отъ \$7.00 и вышше.

Великий складъ капелюховъ, шапокъ, сорочекъ и другихъ потребныхъ рѣчей до убрания са.

Кто хоче добре и красно обратися нехай сѣшшитъ до:

Иоса Волфа
на Shamokin Str. N-ro 703.

JOHN GLOWA,
EXCELSIOR, PA.

Одинокій штормъ на цѣлѣй Excelsior
Ивана Гловы.

Вже его непотребуюемо захвалювати, бо каждый не вѣдь ницѣ его знае, а хто еще не знае, най зайде и купитъ, а певно не пожалуе.

JOSEPH WALLISCH
JOHN AMBICKI
(Иосифъ Валъшь)
(Иванъ Амбицкій)
212 Lincoln Str.
SHAMOKIN, PA.

Сполка найлѣпшихъ, найсоліднѣйшихъ и наитаньшихъ кравцовъ на цѣле мѣсто.

Роблять дуже ладно убрания нови, на веселя, педѣль, свята и на будни дни. Хто разъ у нихъ купитъ убрание, певно нѣколи до другога краца не зажде, бо такъ полюбитъ ихъ роботу, що и другому ще порадитъ зайти до нихъ.

Мають на складѣ готови убрания кошуль, и други розлични рѣчи.
Спробуйте краине, а не пожалуете.

D. SALEY
102, Essex str.
JERSEY CITY N. J.

Продае книжки рускїе: **МОЛИТВОСЛОВЫ, БІБЛІЯ, ЖИТІЯ СВЯТЫХЪ**, всякїя популярнїи научнїи брошюры и други рускїи книжки.

Календари на 1896-ый рѣкъ по 40 и 50 цнт.
Буквари по 20 цнт.

Ю. Щипчикъ и Г. Трохановскій.
46. Second Str.

MT. CARMEL, PA.
На цѣле мѣсто одна, однѣ сенька руска бучерня.

Мясо все свѣже и добре. — Розвозятъ въ часѣ и скоро.
Люде доврѣ, чижъ вѣчно будемо вспомагати чужихъ?

HENRY PARRY
одинокій водповѣднїи кандадать на

Директора увѣжихъ
(Overseer of the Poor)

При надходячихъ выборахъ на сию посаду голосуйте Братя на Генрика Парра.

W. CENTER ST.
SHENANDOAN PA

ФАБРИКАНТЬ
Прапорѣвъ (фанѣ Хоругѣвъ, Одзнакъ Пасовъ, Шапокъ для Братствъ)

Фана для парады зъ найлѣпшаго едвabu; чотыри и пѣвъ черезъ шесть и пѣвъ стѣпъ со всѣма приборами \$25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшаго матерїа по \$32.00 \$35.00 \$45.00 и \$50.00

Пашѣтъ по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAN, Pa.

Dr. F. J. MEEK,
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
Cor. Shamokin & Chesnut str.

Одинокій лѣкаръ, слабянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчитъ всякїи хоробы свѣсно и въ короткомъ часѣ. Особливо незрѣгнанный лѣкаръ въ справахъ положничихъ. Говоритъ по англїйски, по руски и по польски. Горячо поручаемо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

НАЙСТАРША, НАЙЛУЧША, НАЙСЛАВНѢЙША АПТИКА
есть безперечно

T. R. CLARKSON & CO.
Cor. Shamokin & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.

Всѣ докторы мѣжь котрыми и Д-ръ Миколайчикъ шлютъ свои рецепты и поручаютъ вѣмъ тую аптику, де всѣ лѣки приготавлиють ся совѣсно.

Dr. JOHN SZLUPAS,
Office: 421 Penn Ave
Telephone: 1613.
SCRANTON, PA.
АПТИКА СЛОВЕНСКА.

Лѣчитъ всякїи хоробы въ короткомъ часѣ и успѣшно.
Поручаемо сего добраго лѣкара нашимъ Братямъ Русинамъ.

THE LYNDBURST,
Shamokin Str.
РУСКА РЕСТАВРАЦІЯ.

Єфремъ Лучковецъ
Иванъ Сѣкора

Мають завсегда дуже смачни на способъ краевїи прилаждени снѣданя, обѣды и вечерни, тепли и земни перекуски (lunch), пиво, горивкѣ, вина, лѣкеры найлѣпшаго гатунку.

Услуга пыльна и солѣдна.
Памятайте на своихъ!

ЮЛІАНЪ КОПЫСТЯНСКІЙ
Гаврилъ Малинякъ

Гуртовнїи складъ
(Wholesale)

20 Market str.

SHAMOKIN, PA.

Мають завсегда на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочѣвкахъ зъ наилучшихъ броварѣвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшаго гатунку

Братя! замавляйте у своихъ.

O. MURDZA & BRO'S.

O. МУРДЗА и БРАТЬ.

46. Second str.

MT. CARMEL, PA.

Тѣлько одень рускїи штормъ на цѣле мѣсто. Всякїи товары найлѣпшаго сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у своего, вше часѣ покинути жидѣвъ.

РУСКІЙ КОМ. ШТОРЪ

727 Commerce str.
SHAMOKIN PA.

Манажеры:

Михаилъ Лабовскій

Михаилъ Колодѣй

Всякїи товары найлѣпшаго сорта, дуже тунїи

Родичѣ! не спомагайте жидѣвъ, але своихъ братѣвъ!

J. WOBKOWSKI

ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХОРОНѢВЪ.

300

PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.

и въ **MT. CARMEL, PA.**
229-231 E. South Hickory st.
Удавайте ся въ потребѣ до него.

PETRO SERAFIN

Петро Серафинъ
424 Shamokin Str.

Рускїи готель.

Мае пиво, віску и всякїи други здоровїи напитки. Готель чистенькїи, услуга порядна, честна и солідна.

Вже часѣ покинути чужихъ, а себе самыхъ подпомагати!

LIASNOWICZ & FEINBERG
(Ляховичъ и Файнбергъ)

425 Shamokin str.
SHAMOKIN, PA.

Польско-литевскїи zegarmістры и ювилеры.

Всякїи направи zegарковъ выконують точно, тано и въ короткомъ часѣ. Обручки слюбни, якъ хто купуе доставе въ подарунку арнїи будзѣкъ.
Стѣннїи zegары дають на выплатѣ.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ

въ
ОЛИФАНТЬ ПА.

Пѣдъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстнаго рускаго патриоты. Есть се наилучше заосмотреннїи зѣ всѣхъ штормѣвъ во всѣ потребнїи товары и всякаго рода по якъ наивышшїи цѣнѣ.

Каждый тамошнїи Русинъ уважаючи себе правдивымъ и цырымъ патриотомъ, най сѣшшитъ до своего рускаго шторму. Особенно нашїи гадичѣ най йдутъ громадно!

Нащо Юськовѣ, Шмульѣвъ помагаги? Идѣтъ до своего.

Алексей Галабурда.
(ALEK HALABURDA)

Рускїи одинокїи готель,
(недалеко лигайскаго дїпа)

въ
MT. CARMEL, PA.

Готель чистенькїи зѣ великими выгодами. Пиво, вѣска, темперъ и други напитки все свѣжи и найлѣпшаго гатунку. Услуга чедна. Склянки великїи и малїи послѣзвподобы. А все незвычайно тано. Всякїи перекуски, якъ такожь обѣды и вечерѣ можно достати.

Спробуйте тѣлько, а певно до вѣде не зайдете.

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)

415 Shamokin Str.
въ **ШАМОКИНЪ ПА**

Поручае мѣсцевымъ Русинамъ и на околицѣ свой богатый складъ всякаго рода викуталѣвъ и майнерскихъ знаярѣвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирѣ
И гербата,

Перецъ, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овощи
Зеленина и сушенїина.

Е чернущка,
Е петрушка.

M. ROTHSCHILD,
642 E. Sunbury Str.
SHAMOKIN, PA.

Великий складъ всякаго рода убрания для старшихъ и для дѣтей. Капелюхи, шапки и всякїи други рѣчи того рода въ найлѣпшїи гатунку, въ низкихъ цѣнахъ.